

Гармонізація національного законодавства у сфері вищої освіти в контексті євроінтеграції України: досягнення та виклики

Олена Козієвська,
Керівник секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань освіти,
науки та інновацій,
член Команди експертів з реформування вищої освіти України Еразмус +

XI Міжнародно-науково-практична конференція «Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Відновлення: виклики, підходи та інструменти», 8 листопада 2022 року

«То був найкращий час, то був найгірший час».
Чарльз Діккенс

«Євроінтеграція – це зближення України з Євросоюзом як на рівні законів, так і на рівні правил і звичаїв, що існують у суспільстві. Її кінцевим результатом має стати вступ України до ЄС». (<https://association4u.in.ua/>)

Євроінтеграція в сфері вищої освіти – це процес впровадження європейських норм в українське освітнє законодавство, що регулює сферу вищої освіти, а також забезпечення розвитку вищої освіти України, який базується на фундаментальних цінностях вищої освіти, демократії і верховенства права. Ці процеси мають забезпечити якісну та конкурентоспроможну вищу освіту України.

Правова основа для співпраці України з ЄС в сфері освіти та науки

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами- членами, з іншої сторони, ратифікована Законом України від 16 вересня 2014 р. No 1678-VII.

Глава 23. Освіта, навчання та молодь.

Стаття 431

Сторони зобов'язуються активізувати співробітництво в галузі вищої освіти, зокрема, з метою:

- a) реформування та модернізації систем вищої освіти;
- b) сприяння зближенню у сфері вищої освіти, яке відбувається в рамках Болонського процесу;
- c) підвищення якості та важливості вищої освіти;
- d) поглиблення співробітництва між закладами вищої освіти;
- e) розширення можливостей закладів вищої освіти;
- f) активізації мобільності студентів та викладачів;
- g) увага приділятиметься співробітництву в галузі освіти з метою спрощення доступу до отримання вищої освіти.

Правова основа для співпраці України з ЄС в сфері освіти та науки: Болонський процес

Велика Хартія Університетів (м. Болонья, 1988 рік)

Спільна декларація міністрів освіти Європи "Європейський простір у сфері вищої освіти" від 19 червня 1999р.

Комюніке конференції Європейських Міністрів освіти

Трансформації в сфері освіти і науки, які були розпочаті до війни і які відповідають практикам ЄС: наші здобутки

➤ **Закон України «Про вищу освіту» 2014 року**

- запроваджено триступеневу систему вищої освіти та європейські стандарти забезпечення якості вищої освіти;
- Національну рамку кваліфікацій наближено до європейської рамки, створено національний реєстр кваліфікацій і триває імплементація механізмів визнання професійних кваліфікацій;
- створено Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти за моделлю європейських незалежних агенцій забезпечення якості.

➤ **Закон про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 02.11.2021 № 1838-IX** (принцип галузевого представництва при відборі до складу НАЗЯВО)

Законодавчі новації щодо академічної доброчесності

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання окремих питань присудження наукових ступенів та ліцензування освітньої діяльності» від 30.03.2021 № 1369-IX»

Наслідки виявленого академічного плагіату у поданій до захисту дисертації :

- відмова у присудженні ступеня доктора філософії
- скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії та видачу відповідного диплома
- науковий керівник позбавляється права участі у підготовці та атестації здобувачів ступеня доктора філософії строком на два роки
- голова та члени разової спеціалізованої вченої ради, в якій відбувся захист цієї дисертації, та офіційні опоненти, які надали позитивні висновки на дисертацію, позбавляються права участі в атестації здобувачів ступеня доктора філософії строком на два роки
- заклад вищої освіти чи наукова установа позбавляється права утворювати разову спеціалізовану вчену раду за відповідною спеціальністю строком на один рік, крім випадку скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладом вищої освіти чи науковою установою"

Законодавчі новації щодо розширення автономії університетів

Закон України «Про внесення змін до статті 197 Податкового кодексу України щодо підтримки наукової і науково-технічної діяльності» № 2082-IX від 17 лютого 2022 року

Закон України «Про внесення змін до статті 282 Митного кодексу України щодо підтримки наукової і науково-технічної діяльності» № 2083-ЧХ від 17 лютого 2022 року

Що пропонується?

зміни до статті 197 Податкового кодексу України
зміни до статті 287 Митного кодексу України

звільнення від оподаткування операцій із ввезення на митну територію України та звільнення від ввізного мита наукових приладів, обладнання, спеціалізованих транспортних засобів (в тому числі науково-дослідних суден), запасних частин і витратних матеріалів до них, реактивів, зразків, наукової літератури в паперовому та електронному вигляді, що ввозяться в Україну державними науковими установами та закладами вищої освіти для забезпечення власної наукової та науково-технічної діяльності (крім піддакцизних товарів)

Трансформації в сфері освіти і науки, які були розпочаті до війни і які відповідають практикам ЄС: наші здобутки

- Україна є одним із найактивніших учасників програми Євросоюзу для освіти, навчання, молоді та спорту Erasmus+ і, напряму Жан Моне , програми «Горизонт-2020»
- Стратегія розвитку вищої освіти на 2021–2031 роки
- Створено Нацраду з питань розвитку науки і технологій; запроваджено конкурсне грантове фінансування науки через Національний фонд досліджень

Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки

Чому цей документ важливий?

□ Чітко визначає місію та візію вищої освіти:

«Візія вищої освіти України – конкурентоспроможна система різноманітних закладів вищої освіти, яка завдяки співпраці з науковими установами та підприємницьким сектором формує фаховий та науково-освітній потенціал нації на засадах безперервного професійного й особистісного розвитку, орієнтована на найвищі досягнення та практики, інтегрована у світовий освітній та дослідницький простір».

Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки

Чому цей документ важливий?

- ❑ Містить аналіз причин слабкої інтеграції вищої освіти України у світовий та Європейський освітньо-науковий простір:
  - ✓ відсутність механізму залучення іноземних інвестицій у розвиток ЗВО;
  - ✓ штучні бар'єри для участі у науково-дослідних та освітніх європейських програмах;
  - ✓ відсутність мотивації та гарантій зовнішньої академічної мобільності викладачів;
  - ✓ збільшення відставання матеріально-технічного забезпечення ЗВО від кращих світових та європейських університетів;
  - ✓ низький рівень використання потенціалу українських ЗВО для підготовки іноземних громадян;
  - ✓ асиметрія міграційних потоків студентів;
  - ✓ слабе пропагування вищої освіти в Україні на міжнародній арені;
  - ✓ недостатній рівень забезпечення доступності вищої освіти для іноземних студентів, сприятливих і безпечних умов навчання, наявність перешкод до визнання дипломів українських ЗВО.

Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки

Чому цей документ важливий?

- Визначає стратегічні й операційні цілі Стратегії розвитку вищої освіти в контексті інтернаціоналізації:
  - «Інтеграція у європейський і світовий освітній простір з урахуванням національних інтересів»
  - «Інтернаціоналізація науково-освітнього процесу»
  - «Активне залучення іноземних студентів до навчання в Україні»
- Ставить низку завдань для їх досягнення

Перспективи законодавчої роботи в напрямку гармонізації освітнього законодавства України з правом ЄС

Де ми знаходимось зараз? Етап вивчення розбіжностей між законодавством та державними політиками України та ЄС та ідентифікації необхідних змін. Євроінтеграційний законопроект. Перевірка на "європейськість".

Законодавчі новації

- ✓ Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення якості вищої освіти (реєстр. № 8095.)
- ✓ Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо Національного фонду досліджень України» (реєстр. № 8118 від 10.10.2022)

Утвердження базових європейських цінностей через інтеграцію системи вищої освіти України у Європейський освітній простір: академічна доброчесність, соціальний вимір

«Найпоширенішим видом порушення академічної недоброчесності є саме плагіат (включно з використанням робіт і дисертацій, які продаються на комерційній основі) та списування».

"Огляди ОЕСР на тему доброчесності в освіті: Україна 2017" OECD Reviews of Integrity in Education: Ukraine 2017 [Електронний ресурс] // OECD Publishing, Paris.

«Формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування» (стаття 42 Закону України «Про освіту»).

«Якісна освіта і надалі залишатиметься відмітною ознакою (наріжним «каменем») ЄПВО. Міцну культуру академічної і наукової доброчесності, яка блокує всі форми академічного шахрайства, перекручення (спотворення) наукової істини, підтримуватимуть УСІ заклади вищої освіти й ВСІ органи державної влади» (Римське Міністерське Комюніке, 19 листопада 2021 року)

Утвердження базових європейських цінностей через інтеграцію системи вищої освіти України у Європейський освітній простір: соціальний вимір

«Для досягнення нашого бачення (візії), ми зобов'язуємось до 2030 року будувати (створювати) інклюзивний, інноваційний і взаємопов'язаний ЄПВО, який здатний підтримувати стійкою, згуртованою і мирною Європу:

- інклюзивний, оскільки кожен, хто навчається, матиме рівноправний доступ до вищої освіти й отримає повну підтримку при завершенні свого навчання й підготовки».

(Римське міністерське Комюніке, 19 листопада 2020 року)

Дякую за увагу